

**Transition Assistance and Institutional Building
(IPA Component I) National Programme 2011**

Local Integration of Refugees, Internally Displaced Persons and Minority Groups

Contract No.: 12-8715/1

**Насоки за олеснување на пристапот до лични
работни дозволи за заедницата на Ромите
бегалци**

Финална верзија – Јуни 2016

Date 30/06/2016

This project is funded by
the European Union

The project is implemented
in a consortium led by

This project is funded by the European Union
LOCAL INTEGRATION OF REFUGEES,
INTERNALLY DISPLACED PERSONS
AND MINORITY GROUPS

Насоки за олеснување на пристапот до лични работни дозволи за заедницата на Ромите бегалци

Финална верзија – Јуни 2016

This project is funded by the European Union
LOCAL INTEGRATION OF REFUGEES,
INTERNALLY DISPLACED PERSONS
AND MINORITY GROUPS

„Оваа пилот програма е поддржана со поддршка на Европската унија. Содржината на оваа пилот програма е целосна одговорност на ЕПТИСА и во никој случај не ги рефлектира ставовите на Европската унија.“

КОНТРОЛЕН ЛИСТ НА ПРОЕКТОТ

Име на проектот:	Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи
Референтен број:	EuropeAid/136616/IH/SER/MK
Договорна страна:	Сектор за централно финансирање и склучување договори (ЦФЦД), Министерство за финансии, Република Македонија
Корисници на проектот:	<ul style="list-style-type: none"> • Министерство за труд и социјална политика (МТСП); • Кабинет на министер без портфолио; • Секретариат за европски прашања (СЕП); • Ромски информативни центри (РИЦ); • Национално координативно тело за следење на имплементацијата на Стратегијата и Декадата за Ромите; • Единици на локална самоуправа; • Агенција за вработување; • Невладини организации со искуства во областите на инклузија на Ромите, бегалците и внатрешно раселените лица
Консултант:	Ептиса во конзорциум CARE, МЦМС и Ромскиот образовен фонд (РЕФ)
Извештај:	Насоки за олеснување на пристапот до работни дозволи за заедницата на Ромите бегалци
Проектна активност:	Активност 3.3. Поддршка на активностите за обезбедување на помош при аплицирање и поднесување на документација за добивање на лични работни дозволи во Агенцијата за вработување
Резултати на проектот:¹	34. Насоки за олеснување на пристапот до работни дозволи за заедницата на Ромите бегалци

¹Во согласност со нумерирање на резултатите во поглавјето 12 од Почетниот извештај за проектот

КЛУЧНИ ДОГОВОРНИ ДЕТАЛИ

<p>Име на програмот: Име на проектот: Референтен број: Број на договор: Времетраење на проектот: Почеток на проектот: Завршеток на проектот:</p>	<p>Асистенција за транзиција и институционално јакнење (IPA компонента I) Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи EuropeAid/136616/IH/SER/MK 12-8715/1 18 месеци 11 јануари 2016 11 јули 2017</p>		
<p>Име:</p>	<p>Министерство за труд и социјална политика (МТСП)</p>	<p>Сектор за централно финансирање и склучување договори (ЦФЦД), Министерство за финанции</p>	<p>Ептиса Југоисточна Европа доо</p>
<p>Улога: Адреса: Телефон: Факс: Е-маил:</p>	<p><i>Корисник</i> Даме Груев 14 +389 2 3106 224 +389 2 3106 224 MKamberi@mtsp.gov.mk</p>	<p><i>Договорна страна</i> Даме Груев 12 +389 2 3255 404 +389 2 3255 374 Radica.Koceva@finance.gov.mk</p>	<p><i>Изведувач на работите</i> Орце Николов 74 +389 2 311 99 07 +389 2 311 99 89 bpetak@eptisa.com</p>
<p>Контакт лице:</p>	<p>Мабера Камбери</p>	<p>Радица Коцева</p>	<p>Бојан Петак</p>
<p>Општа цел:</p>	<p>Да се подобрат капацитетите на државната администрација за зајакнување и поддршка на процесите на локална интеграција и вклучување на раселени лица резиденти и/или нерезиденти (бегалци или внатрешно раселени) и малцински групи (Роми), како и да се зголеми одржливоста на нивната доверба.</p>		
<p>Специфична цел:</p>	<p>Да придонесе кон подобрувањето на пристапот на Ромите бегалци и внатрешно раселените лица до сеопфатни услуги пружени од државните институции, зголемување на самостојноста преку учеството и вклучувањето во општеството, како и подобрување на квалитетот на животот и пристапот до правата и услугите за социјално вклучување на Ромите, Ашкалиите и Египќаните во земјата.</p>		
<p>Очекувани резултати:</p>	<p><u>Компонента 1: Поддршка во имплементацијата на национални и локални јавни политики за вклучување на Ромите:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Имплементиран план за обука за градење на капацитети на релевантните институции за развој локални акциони планови (ЈАП) во рамките на имплементацијата на Стратегијата и Декадата за Ромите. ○ Подобрен капацитет за сите релевантни засегнати страни за имплементација на Стратегијата и Декадата на Ромите. ○ Имплементирани локални акциони планови за Ромите. <p><u>Компонента 2: Зајакнување на институционалните капацитети и пристапот до пазарот на трудот за бегалците и внатрешно раселените лица:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Зголемен капацитетот на државните институции и креатори на политики за спроведување на политики за интеграција и олеснување на пристапот до услугите. ○ Постигната економска одржливост. 		

<p>Клучни активности:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Зголемена вработливост. ○ Стекнати искуства и најдобри практики во областа на интеграцијата на бегалците. <p><u>Компонента 1: Поддршка во имплементацијата на национални и локални јавни политики за вклучување на Ромите:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Активност 1: Поддршка на националната институционална структура на Стратегијата за Роми и Декадата за вклучување на Ромите • Активност 2: Поддршка на локалната институционална структура за креирање и имплементација на политики за Ромите <p><u>Компонента 2: Зајакнување на институционалните капацитети и пристапот до пазарот на трудот за бегалците и внатрешно раселените лица</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Активност 3: Зајакнување на институционалните капацитети и пристап до пазарот на трудот за бегалците и внатрешно раселените лица
<p>Клучни корисници:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Одделение за имплементација на Стратегијата за Ромите, МТСП • Одделение за миграција, азил и хуманитарна помош, МТСП
<p>Целни групи:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • МТСП (Одделение за имплементација на Стратегијата за Ромите и Одделение за миграција, азил и хуманитарна помош • Кабинет на Министер без ресор • Национално координативно тело за следење на имплементацијата на Стратегијата и Декадата за Ромите • Единиците на локалната самоуправа • Агенцијата за вработување • Невладините организации активни на полето на икклузија на Ромите, бегалците и внатрешно раселените лица

СОДРЖИНА

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ	8
1. ИСТОРИЈАТ	9
1.1. Цел на извештајот	9
1.2. Контекст	9
2. МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТАП	14
3. НАСОКИ ЗА АПЛИЦИРАЊЕ ЗА РАБОТНА ДОЗВОЛА	15
3.1. Работна дозвола	15
3.2. Кој може да аплицира за работна дозвола?	15
3.3. Одговорни институции	16
3.4. Апликациони форми и потребна документација	16
3.4.1. Баратели на азил, лица под хуманитарна заштита и лица под привремена заштита	16
3.4.2. Признаени бегалци	18
3.5. Процедура за издавање на работна дозвола	18
3.6. Надоместок за работна дозвола	20
3.7. Пресек на процедурите за добивање на работна дозвола	20
БИБЛИОГРАФИЈА	22
АНЕКСИ	24
Анекс 1 – Листа на 30 Центри за вработување	24
Анекс 2 – Образец за барање за издавање на работна дозвола РД-1/1	26
Анекс 3 – Образец за барање за издавање на работна дозвола РД-1/5	27

АКРОНИМИ

АВРМ	Агенција за вработување на Република Македонија
АМВ	Активни мерки за вработување
ЕУ	Европска Унија
ЗВРС	Закон за вработување и работа на странци
ИОМ	Меѓународна организација за миграции
ЈИЕ	Југоисточна Европа
ЛИЛ	Локални интегрирани лица од интерес на УНХЦР
МВР	Министерство за внатрешни работи
МТПС	Министерство за труд и социјална политика
ОПВ	Оперативен план за услуги и мерки за вработување или Оперативен план за вработување
РБЦС	Регионален бизнис центар Скопје
РМ	Република Македонија
УНХЦР	Висок комесаријат за бегалци на Обединетите нации
ЦВ	Центар за вработување

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Според податоците на УНХЦР од декември 2015 година, во земјата има 678 Роми бегалци од Косово, од кои 495 имаат статус на лица под субсидијарна заштита додека 18 имаат статус на признаен бегалец. Мнозинството од нив живеат во општината Шуто Оризари. Еден од најголемите предизвици кај Ромите бегалци е високиот степен на невработеност.

Учеството на странските работници на пазарот на трудот во земјата е само 0,4%, од кои речиси 70% се со работни дозволи издадени за работа во градот Скопје. Не постои една интегрирана процедура за добивање на работна дозвола и дозвола за престој за странците.

Законот за вработување и работа на странци од 2007 година им ја дава можноста на признаените бегалци и лицата под субсидијарна заштита да аплицираат за лични работни дозволи со што им се овозможува директен и целосен пристап на пазарот на трудот. Новиот Закон за вработување и работа на странци, кој ќе стапи на сила во јуни 2016 година, содржи слични права и обврски.

Во 2009 година е воведен нов модел на дијалог и пружање на услуги за бегалците преку воспоставањето на Центарот за интеграција на бегалци и странци, при Министерството за труд и социјална политика. Од своето формирање, Центарот за интеграција при МТСП, асистирал околу 120 бегалци за вадење на работни дозволи, од кои помалку од 10 успеале и да се вработат.

Ромите бегалци досега не биле и сеуште не се целна група во рамките на Владиноот Оперативен план за вработување и од 2007 година досега ниту еден Ром бегалец не бил вклучен во некоја од мерките и услугите за вработување. Нивното вработување или учество на обуки заради подобрување на нивните можности за вработување се реализирале исклучиво преку донаторски програми имплементирани од локални невладини организации.

1. ИСТОРИЈАТ

1.1. Цел на извештајот

Целта на овој извештај е да обезбеди насоки кои ќе им го олеснат пристапот до работните дозволи на Ромите бегалци и лицата под субсидијарна заштита. По анализа на новиот Закон за вработување и работа на странци (Службен весник бр. 217/2015) и релеватниот Правилник за Процедурите за издавање на работните дозволи и формата и содржината на работните дозволи (Службен весник бр.108/2007), извештајот ги прикажува чекорите кои апликантите треба да ги превземат кога аплицираат за работна дозвола, со листата на личните документи кои е неопходно да се приложат кон барањето за работна дозвола, како и пресекот на одговорностите на релевантни институции за време на процесот на аплицирање.

Насоките содржани во овој извештај имаат за цел да ја прикажат процедурата за аплицирање за работна дозвола на едноставен и разбирлив начин за Ромите бегалци и лицата под субсидијарна заштита од истата целна група, со цел да се подобрат нивните капацитети за пристап на пазарот на трудот и нивната вработливост.

Овој извештај придонесува кон имплементацијата на Компонентата 2 (“Зајакнување на институционалните капацитети и пристапот до пазарот на трудот за бегалците и внатрешно раселените лица”) на проектот “Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи”. Претставува Излезен резултат 34 во рамките на активноста 3.3 “Поддршка на активностите за обезбедување на помош при аплицирање и поднесување на документација за добивање на лични работни дозволи во Агенцијата за вработување”.

1.2. Контекст

Согласно Регионалната анализа на мобилноста на работната сила како фактор на развојот во Југоисточна Европа, спроведен во 2015 година од страна на Советот за регионална соработка и Меѓународната организација за миграции (ИОМ) за потребите на Стратегијата 2020 на Југоисточна Европа, учеството на странските работници на македонскиот пазар е само 0,4%.

Од вкупниот број на работни дозволи издадени на странци во регионот на Југоисточна Европа во 2013 година, мнозинството е во Црна Гора (62%), Србија (8%), Босна и Херцеговина и нашата држава со по 7% и Албанија и Хрватска, секоја со по 6%.

Согласно податоците на УНХЦР од декември 2015 година, во земјата има 678 Роми бегалци од Косово, од кои 495 се лица под субсидијарна заштита а 18 имаат статус на признаени бегалци. Мнозинството од нив се населени во општина Шуто Оризари.

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

Законот за вработување и работа на странци² кој стапил на сила во септември 2007 година, со цел да го подобри пристапот на бегалците до пазарот на трудот, предвидел измени и дополнувања на регулативата од областа на трудот и осигурал нејзина компатибилност со новите меѓународни регулативи.

Согласно одредбите на овој Закон, на лицата со статус на признаен бегалец, им се овозможува да аплицираат за работна дозвола на неопределено време, со што добиваат слободен пристап до пазарот на трудот во земјата.

Согласно Законот за вработување и работа на странци, лицата по хуманитарна или субсидијарна заштита се дефинираат како лица кои имаат право да аплицираат за работна дозвола со важност од една година, со можност за нејзино продолжување, со што им се овозможува директен и целосен пристап до пазарот на трудот (со исклучок на работните места кои се посебно регулирани со законот и за кои македонското државјанство е задолжително).

За да аплицира за лична работна дозвола, лицето треба да ги приложи и следниве документи пред Агенцијата за вработување:

- Документ со кој ќе може да се потврди идентитетот на странецот,
- Доказ, со кој ќе се потврди статусот на бегалец или на лице под хуманитарна односно субсидијарна заштита.

Во исто време, Правилникот кој ја регулира процедурата за добивање на лични работни дозволи, прецизира дека работната дозвола на неопределено време за странци со статус на признаен бегалец е ослободена од финансиски трошоци за барателот.

Во декември 2008 година, Владата усвои Стратегија³ за интеграција на бегалци и странци 2008-2015, која служи како основа за развој на Национален акциски план за интеграција на бегалците и странците во оштеството. Целта на Националниот акциски план, усвоен од Владата во 2009 година, кој исто го покрива истиот период како и Стратегијата, е да ги прецизира специфичните мерки и активности за спроведување на стратешките цели и насоки содржани во Стратегијата.

Во областа на вработувањето, Стратегијата предвидува иницирање на пилот напори за изнаоѓање на вработувања за целната група. Во пракса, овие напори, биле фокусирани на развој на професионалните вештини на бегалците и странците, долгорочно учење и на можности за вработување или самовработување.

² Закон за вработување и работа на странци (Службен весник на Република Македонија бр. 70/2007)

³http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:SLBKHXgIHmQJ:npaa.sep.gov.mk/ARHIVA/FieldMissions/3%2520BLOCK%25202/Asylum%2520and%2520Migration/STRATEGY%2520FOR%2520INTEGRATION_ENI.doc+&cd=4&hl=en&ct=clnk

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

Треба да се има во предвид, дека на 09 декември 2015 година Владата го усвоила новиот Закон за вработување и работа на странци, кој ќе стапи на сила во јуни 2016 година. Во новиот закон повторно е предвидено дека бегалците и лицата под хуманитарна, односно субсидијарна заштита, имаат право да аплицираат за работна дозвола со важност од една година, со можност за продолжување, со што добиваат директен и целосен пристап до пазарот на трудот (повторно со исклучок на оние работни места, посебно регулирани со законот за кои е неопходно македонско државјанство). Лицата со статус на признаен бегалец, исто така имаат можност, согласно Законот, член 10, параграф 9, да аплицираат за лична работна дозвола на неопределено време, со што добиваат слободен пристап до пазарот на трудот.

За да аплицира за работна дозвола со важност од една година, лицето треба да ги приложи следните документи во Агенцијата за вработување:

- **Барање** кое содржи лични податоци за странецот, неговата професионална квалификација и типот на работа каде што сака да биде ангажиран,
- **Доказ за регулираниот престој во земјата** (доказ, кој потврдува дека лицето има статус на признаен бегалец или лице под хуманитарна односно субсидијарна заштита).

Деталните обрасци на Барањата за работни дозволи⁴ со специфичните придружни документи се дел на Правилникот кој ја регулира процедурата на издавање на лични работни дозволи развиен од страна на Министерството за труд и социјална политика.

По стапувањето на сила на Законот за вработување и работа на странци во 2007 година, и Правилникот за процедурите за издавање на работни дозволи и формите и содржината на посебните видови на работни дозволи⁵, и **воспоставувањето на Центарот за интеграција во 2009 година** како модел за дијалог и пружање на услуги на целната група, **околу 120 корисници биле асистирани со вадење на работни дозволи**. Проактивниот ангажман на бегалците во областа на вработувањето им овозможува да ја користат и финансиската помош за домување на Министерството за труд и социјална политика. Кога бегалецот ќе добие работна дозвола од страна на Агенцијата за вработување неговиот/нејзиниот статус формално се изедначува со државјаните и тој/таа може да аплицира за некоја од активните мерки за вработување. Меѓутоа, до денес, ниту еден бегалец нема аплицирано во Владините мерки за вработување. Нивната вклученост на пазарот на трудот е исклучиво преку донаторски програми имплементирани од страна на локални невладини организации.

⁴ Анекс 2 – Барање за работна дозвола, формулар РД – 1/1 за издавање на работна дозвола и Анекс 3 – Барање за работна дозвола, формулар РД – 1/5 за издавање на работна дозвола

⁵ Правилник за процедурите за издавање на работни дозволи и за формата и содржината на посебните видови на работни дозволи (Службен весник на Република Македонија бр. 108/2007)

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

Може да се заклучи дека **бројот на работните дозволи** за кои се поднесени апликации е **релативно мал**. Причината за таквата ситуација семожеби следниве два фактора⁶:

- **Недоволно познавање и разбирање на процедурите за поднесување на барање за работна дозвола кај целната група.** Ова посебно се однесува на оние лица кои подолго време живеат во земјата со одреден статус поради кој имале на располагање поограничен сет на права.
- **Повеќе од половина од вкупниот број на барања се од претставници на целната група кои се жени, мајки на малолетни деца.** Недостатокот на можности за соодветно згрижување на децата додека се мајките на работа, можеби влијае на бројот на овие барања за работна дозвола до Агенцијата за вработување.

Од друга страна, додека повеќето од претставниците на целната група имаат **ниско ниво на образование и квалификации**, дури и тие кои имаат некакви квалификации и образование, може да се соочат со потешкотии при прибирањето на неопходните документи, кои треба да се приложат со барањето за работна дозвола до Агенцијата за вработување.

Досега, мал број на Роми од Косово, ја почувствувале користа на обуките за подобрување на нивните работни вештини и професионални квалификации, понудени од страна за донаторската заедница.

Од 2012 година, УНХЦР ја поддржува имплементацијата на проектот **“Пружање на помош за независност”** кој има за цел да ја помогне локалната интеграција на бегалците и барателите на азил од Косово кои се припадници на етничките малцинства (Роми, Ашкали и Египќани), преку овозможување на одржливи вработувања и самовработувања. Проектот се имплементира во партнерство со локалната невладина организација Регионален бизнис центар - Скопје.

Проектот на УНХЦР ја поддржува работата на Центарот за интеграција на Министерството за труд и социјална политика со овозможување на обуки за професионални вештини и можности за самовработување во насока на подобра локална интеграција на лицата од интерес за УНХЦР (ЛИЛ). Општата цел на проектот е да ги зајакне капацитетите на државата во спроведувањето на заштитно-сензитивен пристап и пристап ориентиран кон решенија за бегалците и барателите на азил во процесот на нивната локална интеграција, како и да помогне во идентификување и споделување на добри практики и искуства со управување со миграционите движења во земјата. Посебните цели на проектот се дефинирани на база на разбирањето на клучните предизвици за соодветна економска одржливост и социјална инклузија, како и на националните цели дефинирани во Националниот акциски план за бегалците и странците. Сеопфатно, активностите на овој проект имаат за цел:

⁶ <http://www.unhcr.org/4d94892c9.pdf>

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

- Зголемување на вработливоста на ЛИЛ и овозможување на подобар пристап до пазарот на трудот преку обуки за професионални вештини и обуки на работно место на занимања за кои се потребни пониски квалификации и кои не побаруваат завршено основно образование; и
- Субвенционирано вработување на ЛИЛ за период од 6 месеци, по кој фирмите можат да ги задржат лицата на работа.

Во периодот од 2012 до 2015 година проектот на УНХЦР **ја поддржал интеграцијата на пазарот на трудот на 113 Роми бегалци** од Косово, што претставува 17% од вкупниот број на регистрирани лица со ваков статус⁷ во декември 2015 година според податоците на УНХЦР. Од нив 55 лица ги зајакнале своите професионални вештини преку обуки (31% биле жени), 14 лица се вработиле или самовработиле (29% биле жени) и 44 лица се вклучиле во процесите на доживотно учење преку докомплетирање на основното образование, од кои 32% биле жени.

⁷ вклучително и лицата под субвенционална заштита

2. МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТАП

Следниот методолошки пристап е користен со цел да се развијат соодветни Насоки за олеснување на пристапот до личните работни дозволи за заедницата на Ромите бегалци:

Тимот на експерти консултанти соработуваше со претставниците на Агенцијата за вработување, Одлението за азил, миграции и хуманитарна помош при МТСП, Центарот за интеграција на МТСП и искусни претставници на невладиниот сектор со цел изработка на:

- Јасна листа на лични документи кои се неопходни за обезбедување на работна дозвола;
- Јасен преглед на чекорите кои треба да се превземат од апликантите во насока на обезбедување на работна дозвола.

Врз основа на овие документи, тимот на експерти во блиска соработка со корисничките институции, заедно ги изработи насоките за подобрување на нивото на пристап до работните дозволи за бегалците и лицата под субсидијарна заштита.

Излезен резултат на оваа активност е овој извештај кои ги содржи насоките за олеснување на пристапот до работни дозволи за претставниците на заедницата на Ромите бегалци во државата.

3. НАСОКИ ЗА АПЛИЦИРАЊЕ ЗА РАБОТНА ДОЗВОЛА

3.1. Работна дозвола

Согласно Законот за вработување и работа на странци (Службен весник бр. 217, 2015), член 4, став 3, **странците кои сакаат да се вработат, самовработат или да работат во земјата, мора да имаат привремена дозвола за престој по основ на работа издадена од Министерството за внатрешни работи или работна дозвола издадена од Агенцијата за вработување и регулиран престој во земјата по друг правен основ.**

Работната дозвола е документ врз основ на кој домашните или странските работодавачи склучуваат договор за работа или вработување со странци, согласно Законот за вработување и работа на странци. Работната дозвола се издава на привремена основа со важност до 1 година или на неопределен временски период.⁸ Само една работна дозвола е непходна за утврдениот временски период.

3.2. Кој може да аплицира за работна дозвола?

- член на потесното семејството на државјани на Република Македонија кој поседува важечка дозвола за привремен престој заради работа;
- член на потесното семејство на странец кој поседува работна дозвола за неодреден временски период;
- странец кој по потекло е од Република Македонија или негов наследник до трето колено, кој нема македонско државјанство;
- странец кој престојува во Република Македонија врз основ на дозвола за привремен престој заради работа, за семејно обединување;
- **странец барател на правото на азил на кој барањето за признавање на правото на азил не му е решено во период од една година, по истекот на периодот од една година (дозволата за работа се издава на три месеци со можност за продолжување);**
- странец со признат статус на бегалец;
- странец под супсидијарна заштита и
- странец под привремена заштита.
- жртви на трговија со луѓе кои имаат стекнато дозвола за привремен престој заради работа поради хуманитарни причини за временскиот период на валидноста на дозволата за привремен престој.

⁸ Под неопределено време, треб да се разбере периодот на важност на личната карта на признаениот бегалец (5 години за лица на 27 години, и 3 години за лица под 27 години возраст), согласно Законот за азил и привремена заштита, Службен весник бр. 54/2013, член 41. Работната дозвола на неопределено време како можност за имаат само лицата со статус на признаен бегалец, но не и лицата под супсидијарна заштита.

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

3.3. Одговорни институции

Сите Барања за работна дозвола треба да се достават до **Центарот за вработување каде странецот има регулиран престој**, на утврден образец кој е достапен на веб страната на Министерството за труд и социјална политика:

<http://mtsp.gov.mk/pravilnici.nspix>

Од 2009 година, сите странци, вклучително и признаените бегалци и лицата под субсидијарна заштита кои имаат регулиран престој во земјата, може да побараат помош при пополнување на Барањето за работна дозвола во **Центарот за интеграција при Министерството за труд и социјална политика**, чии канцеларии се лоцирани на следнава адреса:

Бул. Кочо Рацин бр.14/9
1000 Скопје
Контакт е-маил: cibs@mtsp.gov.mk

Барањето за издавање на работна дозвола може да биде поднесено од странец **кој има регулиран престој во земјата по друг правен основ⁹**. Лицето без валидна дозвола за престој не може да поднесе барање за работна дозвола.

Барањето за работна дозвола содржи лични податоци на странецот, неговите/нејзините академски и професионални квалификации и детали за работното искуство и информации за **профилот на работа** каде што тој/таа сака да биде ангажиран.

3.4. Апликациони форми и потребна документација

Обрасците на Барањето на работна дозвола и придружните документи (како и за случајот кога се побарува нова работна дозвола така и за продолжување на старата) се презентирани во следните редови како и во Анексите 2 и 3.

3.4.1. Баратели на азил, лица под хуманитарна заштита и лица под привремена заштита

- (1) Барателите на азил, лицата под хуманитарна заштита и лицата под привремена заштита поднесуваат **барање на работна дозвола со користење на образецот РД – 1/1¹⁰**.

⁹ Како што се признаените бегалци или лицата под субсидијарна заштита

¹⁰ Анекс 2

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

- (2) Барањето во образецот РД– 1/1, содржи лични податоци за барателот, неговата адреса во земјата, типот на дозвола за престој и основот за добивање на работна дозвола.
- (3) Со Барањето неопходно е да се приложат следните документи/докази:

а) Придружни документи – докази за БАРАТЕЛИТЕ НА АЗИЛ:

- Документ, кој го докажува идентитетот на странецот;
- Доказ, дека тој/таа е барател на азил, за чие барање за признавање на правото на азил, не е одлучено во период од 1 година.

Работната дозвола е со важност до 3 месеци.

б) Придружни документи – докази за ЛИЦА ПОД СУБСИДИЈАРНА ЗАШТИТА:

- Документ, кој го докажува идентитетот на странецот;
- Доказ за признавање на статусот на лице под субсидијарна заштита;

Работната дозвола е со важност до 1 година.

в) Придружни документи – докази за ЛИЦА ПОД ПРИВРЕМЕНА ЗАШТИТА:

- Документ, кој го докажува идентитетот на странецот;
- Доказ за признавање на статусот на лице под привремена заштита;

Работната дозвола е со важност до 1 година.

ЗАБЕЛЕШКИ:

За обновување на работната дозвола неопходно е да се приложат истите докази кои се приложуваат како и за првото барање за работна дозвола.

Издавањето на работна дозвола за баратели на азил, лица под субсидијарна заштита и лица под привремена заштита е ослободено од финансиски трошоци за барателите.

Барањата кои не се придружени со неопходната документација, нема да бидат прифатени.

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

3.4.2. Признаени бегалци

- (1) Бегалците поднесуваат Барање на работна дозвола со образецот РД – 1/5¹¹.
- (2) Барањето РД – 1/5, содржи лични податоци за барателот, неговата моментална адреса на живеее во земјата, типот на работна дозвола и податоци за Одлуката за признавање на неговиот статус на бегалец.
- (3) Со Барањето се доставуваат следните придружни документи/докази:

а) Придружни документи – докази за ПРИЗНАЕНИТЕ БЕГАЛЦИ:

- Документ, кој го докажува идентитетот на странецот;
- Доказ за признаениот статус на бегалец.

Работната дозвола е со важност до 1 година или за неопределен временски период¹².

ЗАБЕЛЕШКИ:

За обновување на работната дозвола неопходно е да се приложат истите докази кои се приложуваат како и за првото барање за работна дозвола.

Издавањето на работна дозвола за признаените бегалци е ослободено од финансиски трошоци за барателите.

Барањата кои не се придружени со неопходната документација, нема да бидат прифатени.

Барателот одбира во Барањето дали побарува работна дозвола со важност до 1 година или на неопределен временски период.

3.5. Процедура за издавање на работна дозвола

Согласно членот 8 од Законот за вработување и работа на странци од 2015 година, Агенцијата за вработување е одговорна да одлучи по примените Барања за работна дозвола со соодветните придружни документи во рок од 5 работни дена од приемот. Ако АВРМ го одбие Барањето за работна дозвола на странецот, тој/таа има право на жалба до

¹¹ Анекс 3

¹² Иако признаенот бегалец може да побара работна дозвола на неопределено време, во пракса АВРМ ги издава дозволите за работа со важност од 1 година.

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

Министерството за труд и социјална политика во период од 8 дена по приемот на негативниот одговор.

Министерството за труд и социјална политика одлучува по примената жалба во рок од 15 ден од приемот. Кон одлуката на МТСП, барателот има право да покрене управен спор, согласно Законот за општата управна постапка¹³.

Работната дозвола на странецот ќе му биде одземена и поништена во следниве случаи:

- а) дозволата на странецот за привремен или постојан престој престанала согласно со закон;
- б) странецот престојува надвор од Република Македонија за период подолг од шест месеца без прекин, освен во случаи кога странецот е преместен по налог на работодавачот во странска држава или ако е отсутен поради образование, болест, породилно отсуство или отсуство поради нега на дете и
- в) странецот врши друга работа, освен онаа за која работната дозвола е издадена.

Горенаведените услови на одземање и поништување на работната дозвола не се однесуваат на странци кои поседуваат лична работна дозвола која важи за неопределен временски период. Агенцијата за вработување ја носи одлуката за одземање или поништување на (времената) работна дозвола во период од 3 дена од денот кога се утврдени горенавидените услови. АВРМ го информира Министерството за внатрешни работи за одлуката. Странецот има право на жалба на одлуката на АВРМ во период од 8 дена од приемот на истата пред Министерството за труд и социјална политика. МТСП мора да донесе одлука по жалбата во рок од 15 ден од приемот на истата.

Работната дозвола ќе престане да важи:

- а) со истекот на рокот на важноста на личната работна дозвола;
- б) со престанување на важноста на дозволата за престој;
- в) ако странецот се откаже од својата лична работна дозвола;
- г) ако на странецот му се даде државјанство на Република Македонија и
- д) во случај на смрт на странецот.

¹³ Закон за општата управна постапка (Службен весник на Република Македонија бр. 124/2015)

3.6. Надоместок за работна дозвола

Работна дозвола за		Надоместок
1.	Баратели на азил, лица под субсидијарна (хуманитарна) заштита и лица под привремена заштита	Бесплатно
2.	Признаени бегалци	Бесплатно

3.7. Пресек на процедурите за добивање на работна дозвола

АКЦИЈА	КАДЕ	КОЈ
Обезбедување и пополнување на Барањето за работна дозвола со неопходната документација	<ul style="list-style-type: none"> - Веб страната на МТСП - Просториите на ЦВ - Центарот за интеграција на бегалци и странци 	Апликантот за работна дозвола е одговорен за следново: да го пополни Барањето за работна дозвола и да ја обезбеди неопходната документација која оди како прилог на Барањето до АВРМ
Издавање на работна дозвола	<ul style="list-style-type: none"> - АВРМ 	Досието на апликантот (<i>Барањето за работна дозвола со неопходната придружна документација</i>) се испраќа до седиштето на Агенцијата за вработување од страна на релевантниот Центар за вработување за финална проверка и издавање на работна дозвола. Рокот за издавање на работната дозвола од страна на АВРМ е 5 дена по приемот на Барањето.
Истекување/Обновување на работната дозвола	<ul style="list-style-type: none"> - Просториите на ЦВ - Центарот за интеграција на бегалци и странци 	Работните дозволи за барателите на азил се со важност од 3 месеци. Работните дозволи на лица под субсидијарна заштита, лица под привремена заштита и признаени бегалци се со важност до 1 година. Сопственикот на работната дозвола, мора 30 дена пред истекот на истата,

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

АКЦИЈА	КАДЕ	КОЈ
		<p>да пополни Барање за обновување на работната дозвола. Ова Барање и придружните документи се истите како и за првата дозвола за работа.</p> <p>Признаените бегалци и странци со валидна дозвола за постојан престој може да аплицираат и за работна дозвола на неопределено време. Сепак во пракса, дури и да се побара ваков тип на дозвола од лицето со статус признаен бегалец, АВРМ вообичаено издава работни дозволи за странци со важност од 1 година.</p>
Жалби	<ul style="list-style-type: none"> - АВРМ - МТСП - Управен суд 	<p>Ако АВРМ го одбие барањето на странецот за работна дозвола тој/таа има право на жалба пред Министерството за труд и социјална политика во рок од 8 дена од приемот на негативниот одговор од АВРМ.</p> <p>МТСП ќе одлучи по примената жалба во рок од 15 дена од нејзиниот прием.</p> <p>По одлуката на МТСП, лицето има право на жалба до Управниот суд, согласно Законот за општата управна постапка.</p>
Носење на работната дозвола	<ul style="list-style-type: none"> - Работно место/место на вработување 	<p>Сопственикот на работната дозвола (признаениот бегалец или лицето под субсидијарна заштита) е одговорен за носење на работната дозвола со него/неа на работното место/местото на вработување за да ја прикаже пред трудовиот инспектор доколку истиот ја побара.</p>

БИБЛИОГРАФИЈА

Акциски планови од новата Стратегија за Ромите 2014-2020 за периодот 2015-2020. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Decade of Roma Inclusion Secretariat Foundation. 2012. *Civil Society Monitoring Report on the Implementation of the National Roma Integration Strategy and Decade Action Plan in 2012 in Macedonia.* Budapest: Decade of Roma Inclusion Secretariat Foundation.

Friedman, Eben. 2015. *Decade of Roma inclusion progress report.* Bratislava: United Nations Development Programme.

Gerovska Mitev, Maja. 2013. *Stock of achieved progress in implementation of national strategy for Roma integration as well as progress in the socio economic standards of Roma.* Skopje: United Nations Development Programme.

Jaxhijaha Imeri, Aferdita. 2013. *Participation and success rate of Roma in the government's employment programme 2007-2013 with recommendations for better effectiveness and efficiency of employment measures.* Skopje: United Nations Development Programme.

Министерство за труд и социјална политика. 2008. *Проект: Ромски информативни центри.* Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Националните акциски планови од "Декадата за вклучување на Ромите 2005-2015" и Стратегија за Ромите во Република Македонија за периодот 2005-2015 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

O'Higgins, Niall. 2012. *Roma and Non-Roma in the Labour Market in Central and South Eastern Europe.* Bratislava: United Nations Development Programme.

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2007 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2008 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2009 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2010 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2011 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2012-2013 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2013 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2014 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2015 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Оперативен план за активните програми и мерки за вработување за 2016 година. Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Правилник за постапките за издавање на работни дозволи и формата и содржината на посебните видови на работни дозволи. *Службен весник на Република Македонија бр. 108/2007.*

Правилник за постапката за регистрација и завршување на работа која ја вршат странци. *Службен весник на Република Македонија бр. 108/2007.*

Советот за регионална соработка и Меѓународната организација за миграции (ИОМ) за Стратегијата 2015 за Југоисточна Европа 2020. *Regional Overview - Labour Mobility as a Factor of Development in South- East Europe.*

Стратегија за Ромите 2005-2015, Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Стратегија за Ромите 2014-2020, Скопје: Министерство за труд и социјална политика

Закон за општата управна постапка. *Службен весник на Република Македонија бр. 124/2015.*

Закон за вработување и работа на странци. *Службен весник на Република Македонија бр. 70/2007.*

Закон за вработување и работа на странци. *Службен весник на Република Македонија бр. 217/2015.*

АНЕКСИ

Анекс 1 – Листа на 30 Центри за вработување

	Центар за вработување	Адреса	Телефон
01	Берово	Маршал Тито б.б.	033/ 471-153
02	Битола	Ѓерче Петров б.б.	047/ 237-154
03	Македонски Брод	Партизанска бр.10	045/ 274-159
04	Виница	Маршал Тито б.б.	033/ 363-301
05	Валандово	4-ти Јули бр.5	034/ 382-052
06	Дебар	8-ми Септември б.б.	046/ 831-335
07	Делчево	бул.Македонија б.б	033/ 411-106
08	Демир Хисар	Маршал Тито б.б.	047/ 276-355
09	Гевгелија	Борис Карапузов бр.1	034/ 211-930
10	Гостивар	Кеј Вардар бр.1	042/ 218-015
11	Кавадарци	7-ми Септември б.б.	043/ 411-729
12	Кичево	Бул. Ослободување б.б.	045/ 225-232
13	Кочани	Вељко Влаховиќ	033/ 272-205
14	Кратово	Гоце Делчев бр.62	031/ 481-105
15	Крива Паланка	Маршал Тито бр.167	031/ 375-147
16	Крушево	Никола Ѓурковиќ бр.10	048/ 477-033
17	Куманово	Тодор Велков б.б.	031/ 422-077
18	Неготино	Пекарев бр.5	043/ 361-799
19	Охрид	7-ми Ноември бр.264	046/ 254-115
20	Прилеп	Ладо Лопецо б.б.	048/ 418-361
21	Пробиштип	Миро Барога б.б.	032/ 483-187
22	Радовиш	Маршал Тито бр.4	032/ 607-015

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

	Центар за вработување	Адреса	Телефон
23	Ресен	Иво Лола Рибар бр.36	047/ 452-520
24	на град Скопје	Васил Ѓоргов б.б.	02/ 3138-434
25	Струга	Пролетерска бригада бр.66	046/ 781-962
26	Струмица	1-ви Мај бр.36	034/ 322-783
27	Свети Николе	Ленинова б.б.	032/ 443-920
28	Тетово	Благоја Тоска бр.23	044/ 22-449
29	Велес	Петре Прличко бр.34	043/ 231-590
30	Штип	Гоце Делчев бр. 91	032/ 385-339

Локална интеграција на бегалците, внатрешно раселените лица и малцинските групи

Анекс 2 – Образец за барање за издавање на работна дозвола РД-1/1

(Презиме, име и адреса на барателот)

АГЕНЦИЈА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

надлежната подрачна служба _____

Број _____

БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЧНА РАБОТНА ДОЗВОЛА

(барател на азил, лице под субсидијарна¹⁴ заштита и лице под привремена заштита—член 10 став 3 точка 5,7 и 8 од ЗВРС)

1	Презиме (и презиме од раѓање)					
2	Име					
3	Пол (заокружи)	М	Ж	4	Ден месец и година на раѓање	
5	Единствен матичен број на странецот					
6	Даночен број на странецот					
7	Место и држава на раѓање		8	Државјанство		
9	Адреса на живеење во Р.М (место, улица и број)					
10	Адреса на живеење во странство					
11	Вид и број на патен документ, кој и каде го издал и до кога важи					
12	Вид на дозвола за престој во РМ, каде е издадена и до кога важи					
13	Степен на стручно образование		14	Занимање		
15	Посебно знаење, работно искуство					
16	Основа за добивање на лична работна дозвола					
	А	барател на азил	Број на решението од МВР со кој се докажува статусот на лицето			
	Б	лице под привремена заштита				
	В	лице под субсидијарна (хуманитарна) заштита				
17	Период за кој се бара работна дозвола		од			до

Изјавувам, дека наведените податоци се вистинити и дека дозволувам водење на моите лични податоци за употреба и посредување на истите за потребите за утврдување на мојот статус.

Во _____,
на ден _____

Потпис на барателот

¹⁴ Хуманитарна

Анекс 3 – Образец за барање за издавање на работна дозвола РД-1/5

(Презиме, име и адреса на барателот)

АГЕНЦИЈА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

надлежната подрачна служба _____

Број _____

БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЧНА РАБОТНА ДОЗВОЛА

(странец со признат статус на бегалец, член 10 став 3 точка 6 и став 9 од ЗВРС)

1	Презиме (и презиме од раѓање)			
2	Име			
3	Пол (заокружи)	М	Ж	4
	Ден, месец и година на раѓање	__	__	__
5	Единствен матичен број на странецот	__	__	__
6	Даночен број на странецот	__	__	__
7	Место и држава на раѓањето			8
		Државјанство		
9	Адреса на престојување во РМ (место, улица и број)			
10	Адреса на живеење во странство			
11	Вид и број на патен документ, кој и каде го издал и до кога важи			
12	Вид на дозвола за престојување во РМ, каде е издадена и до кога важи			
13	Решение за признавање на статусот на бегалец			
14	Степен на стручно образование	__	__	15
		Занимање		
	А	лична работна дозвола за 1 година		
	Б	лична работна дозвола за неопределено време		

Изјавувам, дека наведените податоци се вистинити и дека дозволувам водење на моите лични податоци за употреба и посредување на истите за потребите за

Во _____,

Потпис на барателот

на ден _____
